

УДК 616-089.5(091)

DOI: 10.22141/2224-0586.2.89.2018.126614

Марков Ю.І.

Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, м. Київ, Україна

100-річний ювілей доцента В.П. Жалка-Титаренка

Резюме. У статті висвітлено життєвий шлях і внесок доцента В.П. Жалка-Титаренка у становлення анестезіології як спеціальності та науки. Четвертий за ліком анестезіолог України й асистент першої в державі кафедри анестезіології-реаніматології (тепер — анестезіології та інтенсивної терапії) залишив значну науково-літературну спадщину як співавтор першого підручника з анестезіології та реаніматології й інших посібників.

Ключові слова: анестезіологія; доцент; кафедра анестезіології та інтенсивної терапії; підручник з анестезіології-реаніматології

1 лютого 1967 року на базі курсу анестезіології у складі кафедри торакальної хірургії та анестезіології Київського інституту удосконалення лікарів (КІУЛ) була створена перша в Україні кафедра анестезіології-реаніматології (завідувач — доцент, а згодом професор Тріщинський А.І.). Першими співробітниками кафедри стали асистенти О.Я. Маловічко, А.Ю. Депутат, Г.С. Заброта, В.П. Жалко-Титаренко, В.М. Лелюх.

Викладачі створеної 51 рік тому кафедри анестезіології-реаніматології були водночас і першими анестезіологами України. Непересічні особистості з високим рівнем інтелекту та моральними якостями, вони були першопрохідцями нової спеціальності, складної та відповідальної.

Цього року виповнилося 100 років четвертому за ліком асистенту (згодом — доценту) кафедри Володимиру Пилиповичу Жалку-Титаренку, який народився 19.01.1918 року в м. Красноярську в сім'ї учителів, українець.

100 років у світовому масштабі — це незначний відрізок часу, 100 років для людини — це майже вічність. За цей час змінилося обличчя держави, вона стала незалежною. Спеціальність, біля витоків якої стояв Володимир Пилипович, виокремилася з хірургії та стала однією з найпрестижніших в медицині. Перегорнемо сторінки біографії відомого фахівця та вченого.

В 1922 році переїхав в м. Київ, де в 1936 році закінчив середню школу. З вересня 1936 по липень



Володимир Пилипович Жалко-Титаренко

1937 р. навчався на фізико-математичному факультеті Київського державного університету, але залишає навчання і в 1937 р. вступає до Київського медичного інституту. В 1941 році разом з інститутом евакуйований до Харкова, звідки випускається зауряд-лікарем. З червня 1941 по березень 1942 р.

© «Медицина невідкладних станів» / «Медицина неотложных состояний» / «Emergency Medicine» («Medicina неотложных состояний»), 2018

© Видавець Заславський О.Ю. / Издатель Заславский А.Ю. / Publisher Zaslavsky O.Yu., 2018

Для кореспонденції: Марков Юрій Іванович, доцент кафедри анестезіології та інтенсивної терапії, Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, вул. Дорогожицька, 9, м. Київ, 04112, Україна; факс: +38 (044) 440-02-48; e-mail: Yu.Mark@i.ua

For correspondence: Yuriy Markov, Associate Professor at the Department of anesthesiology and intensive care, Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Dorohozhytska st., 9, Kyiv, 04112, Ukraine; fax: +38 (044) 440-02-48; e-mail: Yu.Mark@i.ua

служив в діючій армії старшим лікарем хірургічного взводу пересувного польового госпіталю. У серпні 1942 р. потрапив у полон і до червня 1944 р. на окупованій території працював хірургом районної лікарні у м. Дубровки (Білорусія). З липня 1944 по квітень 1945 р. працює лікарем лазарету запасного полку 83-ї дивізії в м. Ярцево.

З квітня 1945 по квітень 1955 р. відбував термін ув'язнення у виправному трудовому таборі, де працював лікарем-хірургом табірної лікарні (м. Тайшет Іркутської обл.). Звільнений зі зняттям судимості в 1955 р. і залишається вільнонайманим лікарем-ординатором табірної лікарні виправно-трудоного табору Управління МВС СРСР до січня 1956 р.

З березня 1956 по липень 1957 р. продовжує навчання на V–VI курсах в Київському медичному інституті, який закінчує з відзнакою. Звертає на себе увагу важлива обставина: часовий інтервал між першим курсом навчання у медичному інституті та його закінченням тривав 20 років! Випадок безпрецедентний в історії світової медицини.

Володимир Пилипович вільно володів трьома європейськими мовами: німецькою, англійською та французькою, що розширило можливості з вивчення нової спеціальності. З липня 1957 по лютий 1964 р. обіймав посаду головного лікаря і хірурга-ординатора (за сумісництвом) обласного дитячого кістково-туберкульозного санаторію «Макошине» Менського району Чернігівської області. З березня 1964 по лютий 1965 р. працював старшим лікарем протишокової бригади Київської станції швидкої медичної допомоги. З лютого 1965 р. продовжує трудовий стаж асистентом кафедри торакальної хірургії та анестезіології КІУЛ (завкафедри — професор Амосов М.М.). Захищає кандидатську дисертацію [1] і з початку лютого 1967 р. працює асистентом щойно створеної самостійної кафедри анестезіології-реанімації КІУЛ (єдиної на той час в Україні). На цій посаді В.П. Жалко-Титаренко продовжує трудову діяльність до березня 1972 р., потім до липня 1980 р. працює доцентом кафедри анестезіології-реанімації Київського медичного інституту (завкафедри — професор Чепкий Л.П.). З 04.10.1980 по 26.08.1984 знову повертається на рідну кафедру анестезіології-реанімації КІУЛ, де займається викладацькою діяльністю за договором на час перебування доцента В.К. Худошина у закордонному відрядженні.

Доцент В.П. Жалко-Титаренко вирізнявся широкою науковою ерудицією, доброзичливістю до колег, постійним науковим пошуком, щедро ділився з колегами і учнями своїми науковими здобутками. Вдома Володимир Пилипович був прекрасним сім'янином, виховував доньку Ольгу та прийомного сина Петра Хінкулова, який згодом також став анестезіологом.

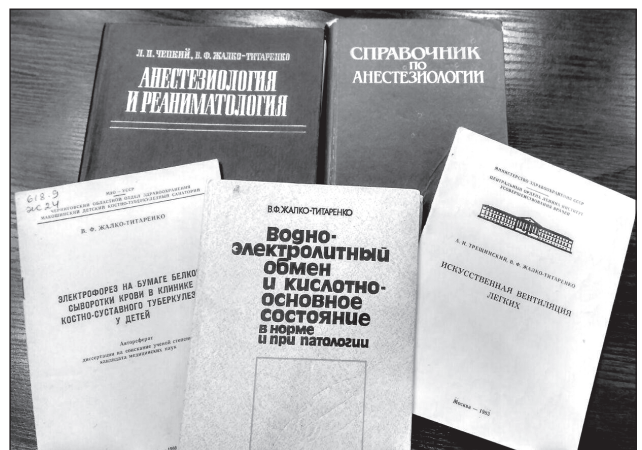
У побуті Володимир Пилипович був невибагливий, стриманий, скоріше замкнутий, ніж відвертий. Він був принциповий до оточуючих, до роботи. Шкідливих звичок не мав, а єдиним захопленням була робота із спеціалізацією.

Выписка из зачетной ведомости (без диплома действительна) Жалко-Титаренко Владимир Филиппович За время пребывания в Киевском ордена Трудового Красного Знамени Медицинском Институте им. академика А. А. Богомолова с _____ по _____ и в _____ им. академика А. А. Богомолова с _____ по _____ с _____ № _____ 1957 сдана (а) экзамены и зачеты по	
1. Основы марксизма-ленинизма	оценок
2. Латинский язык	оценок
3. Иностранный язык	оценок
4. Биология с паразитологией	оценок
5. Физика	оценок
6. Анатомия человека I курса	оценок
7. Неорганическая химия	оценок
8. Физ. воспитание, врач. контроль и лечебная физкультура	зачтено
9. Микробиология	оценок
10. Фармакология	оценок
11. Патол. анатомия	оценок
12. Оперативная хирургия	оценок
13. Патол. анатомия	оценок
14. Пропедевтика внутренних болезней с рентгенологией	оценок
15. Общая хирургия	оценок
16. Политэкономика	оценок
17. Гигиена	оценок
18. Фак. клиника внутр. болезней с туберкулезом и общ. физ. терапевт.	оценок
19. Организация здравоохранения с историей медицины	оценок
20. Фак. клиника хирургич. болезней с урологией	оценок
21. Кожные и венерические болезни.	оценок
22. Нервные болезни	оценок
23. Акушерство и гинекология	оценок
24. Инфекционные болезни с эпидемиологией	оценок
25. Детские болезни	оценок
26. Госпит. клиника внутренних болезней	оценок
27. Госпит. клиника хирургических болезней со с. матологией и ортопедией	оценок
28. Глазные болезни	оценок
29. Болезни уха, горла, носа	оценок
30. Психиатрия	оценок
31. Судебная медицина	оценок
32. ВМП	оценок
33. Производственная практика	оценок

Витяг із залікової відомості В.П. Жалко-Титаренка

У роки становлення нової спеціальності анестезіології-реанімації була відсутня будь-яка навчальна література і основним джерелом інформації для лікарів-початківців були лекції професорсько-викладацького складу кафедри. В.П. Жалко-Титаренко активно працює у цьому напрямку: він видав перший в Україні підручник з анестезіології та реанімації (у співавторстві з Чепким Л.П. в 1983 р.), декілька посібників та монографій з анестезіології та інтенсивної терапії [2–6]. Вищевказаний підручник [6] був єдиним в Україні протягом 20 років.

Окрім друкованої продукції доцент В.П. Жалко-Титаренко відомий своїми численними раціоналізаторськими пропозиціями. Нижче наведено вибірковий перелік посвідчень на раціоналізаторську пропозицію: № 0102 від 04.06.1969 «Інфузійна



Творча спадщина доцента В.П. Жалко-Титаренка

стійка для ніш», № 839 від 14 грудня 1971 р. «Застосування безопіатного комбінованого ендотрахеального наркозу у дорослих із заміною опіатного анальгетика при операціях в абдомінальній хірургії», № 44 від 26.05.1977 «Чашкові електроди для безперервного моніторингу ЕКГ», № 43 від 26.05.1977 «Встановлення електродів для термінового запису ЕКГ під час реанімації», № 840 від 14.12.1981 «Профілактика гострої серцевої недостатності серця та регулювання венозного тону за допомогою 1% спиртового розчину нітроглицерину внутрішньовенно під час здійснення наркозу», № 80/85 від 17.10.1985 (у співавторстві з Земсковим В.С. та Гольдберг А.А.) «Спосіб лікування гострого деструктивного панкреатиту», № 841 від 14 грудня 1987 р. «Безопіатна премедикація у дорослих діазепамом (Реланій, ПНР), (Седуксен, ВНР) і атропіну сульфат».

Закінчував доцент Володимир Пилипович Жалко-Титаренко свій трудовий шлях, працюючи лікарем-анестезіологом в клінічній лікарні № 10 і зовсім короткий період — у лікарні № 8 м. Києва. Багато анестезіологів України пишуться знайомством з цією мужньою і дивовижною людиною.

Останній свій спочинок Володимир Пилипович Жалко-Титаренко знайшов в унікальному комплексі пам'яток історії, архітектури та монументального мистецтва — Лук'янівському цивільному кладовищі (помер 31.01.1992). Поряд із ним покояться рідні та близькі люди: дружина Наталія (1918—1977 рр.), дочка Оля (1958—2014 рр.), прийомний син Петро Хінкулов (1940—2003 рр.).

На території цього історичного некрополя, колишнього Центрального кладовища м. Києва, розташовані поховання видатних діячів держави, культури і науки. Пройтися доріжками кладовища — все одно, що перелистати літопис нашої історії. Тільки враження глибші й цікавіші після побачення з минулим [7].

Могила В.П. Жалко-Титаренка знаходиться на відстані осяжності людським поглядом будівлі Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика (раніше — КІУЛ), з якою тривалий час була пов'язана його трудова діяльність і яка також у ці дні також відмічає свій 100-річний ювілей. Доречно згадати класика: «Минуле не минуло, воно увійшло в сучасність» (Герцен О.І.) [7].

Конфлікт інтересів. Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів при підготовці даної статті.

Список літератури

1. Жалко-Титаренко В.Ф. *Електрофорез на бумаге сыворотки крови в клинике костно-суставного туберкулеза у детей: Автореф. дис... к.м.н. / В.Ф. Жалко-Титаренко.* — К., 1966. — 12 с.
2. Жалко-Титаренко В.Ф. *Водно-электролитный обмен и кислотно-основное состояние в норме и при патологии / В.Ф. Жалко-Титаренко.* — К.: Здоров'я, 1989. — 200 с.
3. Жалко-Титаренко В.Ф. *Сердечно-легочная и мозговая реанимация / В.Ф. Жалко-Титаренко.* — К.: Здоров'я, 1986. — 53 с.
4. Чепкий Л.П. *Справочник по анестезиологии. / Л.П. Чепкий, Л.В. Новицкая-Усенко, В.П. Цертий, С.Н. Басманов, В.П. Жалко-Титаренко и др. / Под ред. Л.П. Чепко-го.* — К.: Здоров'я, 1987. — 384 с.
5. Трецинский А.И., Жалко-Титаренко В.Ф. *Искусственная вентиляция легких / А.И. Трецинский, В.Ф. Жалко-Титаренко.* — М., 1983. — 28 с.
6. Чепкий Л.П., Жалко-Титаренко В.Ф. *Анестезиология и реаниматология: учебник / Л.П. Чепкий, В.Ф. Жалко-Титаренко.* — К.: Вища школа, 1983. — 352 с.
7. *Подорож у минуле. До 135-річчя від дня заснування Лук'янівського цивільного кладовища. Державний історико-меморіальний Лук'янівський заповідник.* — К., 2012. — 24 с.

Отримано 12.01.2018 ■

Марков Ю.И.

Национальная медицинская академия последипломного образования имени П.Л. Шупика, г. Киев, Украина

100-летний юбилей доцента В.Ф. Жалко-Титаренко

Резюме. В статье освещены жизненный путь и вклад доцента В.Ф. Жалко-Титаренко в становление анестезиологии как специальности и науки. Четвертый по счету анестезиолог Украины и ассистент первой в государстве кафедры анестезиологии-реаниматологии (сейчас — анестезиологии и интенсивной терапии) оставил значитель-

ную научно-литературное наследие как соавтор первого учебника по анестезиологии и реаниматологии и других пособий.

Ключевые слова: анестезиология; доцент; кафедра анестезиологии и интенсивной терапии; учебник по анестезиологии-реаниматологии

Yu.I. Markov

Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Kyiv, Ukraine

The 100th anniversary of assistant professor V.P. Zhalko-Tytarenko

Abstract. Assistant professor V. P. Zhalko-Tytarenko's life journey and his contribution to the formation of anesthesiology as a specialty and science were highlighted in the article. The fourth in succession anesthesiologist in Ukraine and assistant of the first anaesthesiology and emergency medicine department in the country (now department of anesthesiology and intensive

care) has left a considerable scientific and literary inheritance as a co-author of the first textbook on anesthesiology and emergency medicine, and other manuals.

Keywords: anesthesiology; assistant professor; department of anesthesiology and intensive care; textbook on anesthesiology and emergency medicine